

TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN KICHIK BIZNES VA XUSISIY TADBIRKORLIK FAOLIYATI MOLIVAVIY QO'LLAB QUVVATLASH

Toshkent arxitektura-qurilish universiteti

Menejment fakulteti 2-kurs talabasi

Jaxbarov Abror Axror o'g'li

Annotatsiya. Maqolada Tijorat banklari tomonidan kichik biznes va xusisiy tadbirkorlik faoliyati moliyaviy qo'llab quvvatlash bo'yicha olib borilayotgan chora-tadbirlar o'rganilgan.

Kalit so'zlar. Tadbirkorlik, texnologiya, resurs, innovatsiya kichik biznes subyektlari, tijorat banki, kredit, foiz stavkasi, kapital risk.

So'nggi yillarda mamlakatimizda tadbirkorlikni rivojlantirishni kompleks qo'llab-quvvatlashning "uzluksiz zanjirini" yaratish bo'yicha tizimli ishlar amalga oshirib kelinmoqda. Shu bilan birga, iqtisodiyotning yangi texnologiya va innovatsiyalarga asoslangan, sifatli hamda raqobatbardosh mahsulot ishlab chiqaruvchi bo'g'ini bo'lgan o'rta biznesni qo'llab-quvvatlash instrumentlari yetarlicha yaratilmasdan qolmoqda.

Moliya bozorida resurslarning yuqori foiz stavkalari saqlanib qolayotgan sharoitda tadbirkorlik loyihalarini moliyalashtirishning yangicha va muqobil instrumentlarini yaratishga, xususan tadbirkorlik loyihalariga ulush kiritish va xizmatlar ipotekasini joriy etishga, kafillik yordamini taqdim etishni kengaytirishga ehtiyoj ortmoqda.

Biznesni moliyaviy qo'llab-quvvatlash tizimida asosiy bo'g'inlardan biri bo'lgan Tadbirkorlik faoliyatini qo'llab-quvvatlash davlat jamg'armasining (keyingi o'rinlarda-Jamg'arma) amaldagi tashkiliy-huquqiy shakli tadbirkorlik subyektlariga

yetarlicha yordam ko'rsatish, yangi xizmat turlarini joriy etish, xalqaro moliya institutlaridan to'g'ridan-to'g'ri mablag' jalb etish imkoniyatini bermaydi.

O'zbekiston Respublikasida tijorat banklari kichik bizneslar va xususiyalar uchun moliyaviy qo'llab-quvvatlashda muhim rol o'ynaydi. 2017 yilda O'zbekistonda kichik va o'rta biznesni rivojlantirishni o'z ichiga olgan qo'llab-quvvatlar kengaydi va bu tadbirlar kichik bizneslar va tadbirkorlar uchun moliyaviy muvofiqlashning muhim asoslari bo'lib kelmoqda. Quyidagi yo'llar orqali O'zbekiston Respublikasidagi tijorat banklari kichik bizneslar va xususiylar uchun moliyaviy qo'llab-quvvatlashni ta'minlashadi:

1. **Kredit va Ijaralar:** Tijorat banklari kichik bizneslar uchun moliyaviy qo'llab-quvvatlashni amalga oshirish uchun ko'p tomondan yondashishni ta'minlashadi. Bu kreditlar va ijaralar orqali, tadbirkorlar yangi loyihalarni boshlash, xodimlarni ishga olish, zamonaviy texnikani sotib olish va kapitalni oshirish imkoniyatlariga ega bo'ladi.

2. **Moliyaviy Ko'rsatishlar va Maslahatlar:** Banklar tadbirkorlarga moliyaviy maslahatlar, moliyaviy rejalar va investitsiya strategiyalari bo'yicha ko'rsatuvlar berish orqali ularga moliyaviy rivojlanishlarida yordam beradi. Bu ko'rsatuvlar tadbirkorlar uchun moliyaviy qarorlarini qabul qilishda yordam berishi mumkin.

3. **Moliyaviy Texnologiyalar:** Tijorat banklari kichik bizneslar va xususiylar uchun moliyaviy texnologiyalarni kengaytirishda ham muhim rol o'ynaydi. Moliyaviy hisobotlar, ma'lumotlar analitikasi va internet bank tizimlari orqali, tadbirkorlar moliyaviy holatlarini nazorat qilish va boshqarish imkoniyatiga ega bo'ladi.

4. **Soliq Imtiyozlari va Qo'llab-quvvatlash:** Banklar soliq imtiyozlari va qo'llab-quvvatlash dasturlari orqali tadbirkorlarga moliyaviy motivatsiyani oshirishadi. Bu imtiyozlar va dasturlar tadbirkorlar uchun soliq ko'rsatkichlarini kamaytirish va moliyaviy muammolarini hal qilishda yordam beradi.

5. **Ko'p tomonlama aloqalar:** Tijorat banklari kichik bizneslar va xususiylar bilan ko'p tomonlama aloqalar o'rnating. Bu aloqalar orqali, banklar tadbirkorlarga moliyaviy bozorlar haqida ma'lumotlar, yangiliklar va moliyaviy ko'rsatkichlar haqida xabardor qilishadi.

Tijorat banklari, kichik biznes va xususiylar uchun moliyaviy qo'llab-quvvatlashda ko'p yordam beradi. Ularning qo'llab-quvvati tadbirkorlar uchun ko'p yo'nalishlarda mavjud bo'lishi mumkin, shu jumladan:

1. Kreditlar: Tijorat banklari tadbirkorlarga kreditlar taqdim etish orqali ularning bizneslarini rivojlantirishda yordam beradi. Bu kreditlar tovar olish uchun, xodimlarni to'plash uchun yoki boshqa biznes operatsiyalar uchun foydalanilishi mumkin. Aniqroq aytganda, Tijorat banklari kichik bizneslar va xususiylarga moliyaviy qo'llab-quvvatlash maqsadida turli xil kreditlar taklif etadi. Bu kreditlar o'z navbatida biznesni rivojlantirish va osonlashtirish maqsadlari uchun foydalaniladi. Quyidagi misollar sizga kreditlarning foydalanilishi mumkin bo'lgan muhim yo'llarni ko'rsatadi:

2. Hisob-kitob xizmatlari: Banklar, tadbirkorlar uchun hisob-kitob xizmatlarini taqdim etish orqali, moliyaviy boshqarish jarayonini osonlashtiradi. Bu xizmatlar daromad va xarajatlarni monitor qilish, to'lov jarayonlarini boshqarish va daromadni baholashga yordam berishi mumkin. Hisob-kitob xizmatlari kichik bizneslar uchun ahamiyatli hisoblanadi. Tijorat banklari odatda kichik bizneslarga moliyaviy hisob-kitob xizmatlarini taklif etadi, ularni daromad va xarajatlarni boshqarishda yordam berish, to'lovlar va xarajatlarni monitor qilishda yordam berish va moliyaviy tahlillar olib borishda muvaffaqiyatli biznes boshqaruvini ta'minlashda yordam beradi. Quyidagi qobiliyatlar bu xizmatlar orqali taqdim etiladi:

3. Tijorat ko'rsatkichlari: Banklar, tadbirkorlarga tadbirkorlik faoliyati ustida moliyaviy ko'rsatkichlar va tahlillar taqdim etadi. Bu, tadbirkorlarga o'z bizneslarini aniqlash, moliyaviy tahlillarni o'rganish va to'g'ri qarorlar qabul qilishda yordam berishi mumkin. Aniqroq, Tijorat banklari tadbirkorlarga tadbirkorlik faoliyati ustida moliyaviy ko'rsatkichlar va tahlillar taqdim etadi. Bu, tadbirkorlarga o'z bizneslarini aniqlash, moliyaviy tahlillarni o'rganish va to'g'ri qarorlar qabul qilishda yordam berishi mumkin. Quyidagi ko'rsatkichlar va tahlillar tadbirkorlar uchun foydali bo'ladi:

4. Konsultatsiya va dastlabki investitsiyalar: Tijorat banklari tadbirkorlarga moliyaviy konsultatsiyalar va dastlabki investitsiyalarni o'rganishda yordam berishi

mumkin. Ularning moliyaviy mutaxassislarining ko'maklari bilan, tadbirkorlar o'z bizneslarini rivojlantirish yo'li va daromadini oshirish uchun eng yaxshi yo'llarni aniqlay oladilar. Tijorat banklari tadbirkorlarga moliyaviy konsultatsiyalar va dastlabki investitsiyalarni o'rganishda yordam berishi mumkin. Ularning moliyaviy mutaxassislarining ko'maklari bilan, tadbirkorlar o'z bizneslarini rivojlantirish yo'li va daromadini oshirish uchun eng yaxshi yo'llarni aniqlay oladilar. Bu konsultatsiyalar va dastlabki investitsiyalar quyidagi mavzularni o'z ichiga oladi:

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Мирзанов М.Е. Совершенствование развития кадрового потенциала в модернизируемое экономике. Монография. Ташкент: "Фан ва технология", 2010г. 168 стр.
2. Ниязов С.М. Экономическое реформирование производственно - технической базы строительства. Монография. Ташкент: "Фан ва технология", 2010г. 176 стр.
3. Суюнов А. Модернизация экономики капитального строительства на основе совершенствование инвестиционных процессов. Монография. Ташкент: "Фан ва технология", 2010г. 164 стр.
4. Кальметов Б. Д. Ценообразования и проблемы развития перебазируемых предприятий в строительстве. Ташкент: «АКАТМ», 2004 г